

จำนวนเงินที่รับ	บาท
เลขที่	55
วันที่	/ /
เวลา	11:00 น.

ที่ กษ ๑๑๑๕/ ๘๖๖

ถึง สันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย

กรมส่งเสริมสหกรณ์ ขอส่งสำเนาหนังสือและบันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง
ขอหารือแนวทางการปฏิบัติตามกฎกระทรวงกำหนดอัตราค่าบำรุงสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ลงวันที่
๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๐ มาเพื่อโปรดทราบ

กรมส่งเสริมสหกรณ์

๑๕ มกราคม ๒๕๖๑

[Handwritten signature]

สำนักนายทะเบียนและกฎหมาย

โทรศัพท์ ๐ ๒๒๘๒ ๖๕๙๕

โทรสาร ๐ ๒๒๘๒ ๕๐๔๒

E-mail : cpd_rlo@cpd.go.th

www.cpd.go.th

เลขที่	๑๗/๖๗๖
วันที่	๑๕ ธ.ค. ๒๕๖๐
เวลา	๑๑.๑๕ น.

ที่ นร ๐๙๑๒/๕๐๐

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

๑ ถนนพระอาทิตย์ เขตพระนคร

กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

๑๕ ธันวาคม ๒๕๖๐

เลขรับ	๑๑๓๗๑
วันที่	๑๕ ธ.ค. ๒๕๖๐
เวลา	

เรื่อง ขอรื้อแนวทางปฏิบัติตามกฎหมายกระทรวงกำหนดอัตราค่าบำรุงสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย

เรียน อธิบดีกรมส่งเสริมสหกรณ์

อ้างถึง หนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๙๑๒/ป ๒๑๓๙ ลงวันที่ ๒๕ กันยายน ๒๕๖๐

สิ่งที่ส่งมาด้วย บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง การจัดสรรกำไรสุทธิประจำปีของสหกรณ์ เป็นค่าบำรุงสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยตามกฎหมายกระทรวงกำหนดอัตราค่าบำรุงสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๖๐

ตามที่กรมส่งเสริมสหกรณ์ได้ขอรื้อปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับแนวทางการปฏิบัติ ตามกฎหมายกระทรวงกำหนดอัตราค่าบำรุงสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ขอให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (สำนักงานปลัดกระทรวง กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ และกรมส่งเสริมสหกรณ์) แต่งตั้งผู้แทนไปชี้แจงข้อเท็จจริง นั้น

บัดนี้ คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๙) ได้พิจารณาข้อหาดังกล่าวและมีความเห็นปรากฏตามบันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาที่ได้ส่งมาด้วยนี้ อนึ่ง สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้แจ้งผลการพิจารณาไปยังสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบตามระเบียบด้วยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายดิศทัต โทตระกิตย์)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

กองกฎหมายสวัสดิการสังคม

ฝ่ายกฎหมายสวัสดิการสังคม

โทร. ๐ ๒๒๒๒ ๐๒๐๖-๙ ต่อ ๑๔๒๘ (นางสาวลักขณาฯ)

โทรสาร ๐ ๒๒๒๖ ๕๑๖๒

www.krisdika.go.th

www.lawreform.go.th

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เรื่อง การจัดสรรกำไรสุทธิประจำปีของสหกรณ์เป็นค่าบำรุงสันนิบาตสหกรณ์
แห่งประเทศไทยตามกฎกระทรวงกำหนดอัตราค่าบำรุงสันนิบาตสหกรณ์
แห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๖๐

กรมส่งเสริมสหกรณ์ได้มีหนังสือ ที่ กษ ๑๑๑๕/๗๘๔๖ ลงวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๖๐ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า ด้วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้ออกกฎกระทรวงกำหนดอัตราค่าบำรุงสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ ลงวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๖๐ ตามความในมาตรา ๖๐ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม กำหนดให้ “ค่าบำรุงสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ให้จัดสรรจากกำไรสุทธิประจำปีของสหกรณ์ในอัตราร้อยละหนึ่งของกำไรสุทธิ แต่ไม่เกินสามหมื่นบาท” และได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๔ ตอนที่ ๑๕ ก หน้า ๘ วันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ โดยแก้ไขจากอัตราเดิม “อัตราร้อยละห้าของกำไรสุทธิ แต่ต้องไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท” และกรมส่งเสริมสหกรณ์ ได้มีหนังสือแจ้งให้หน่วยงานในสังกัดและสหกรณ์ทราบแนวทางการปฏิบัติในการจัดสรรกำไรสุทธิประจำปี จ่ายเป็นค่าบำรุงสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยตามกฎกระทรวงดังกล่าว โดยให้ถือวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นวันเริ่มต้นการมีผลใช้บังคับ คือ ตั้งแต่วันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ และจะต้องใช้บังคับกับสหกรณ์ที่จัดให้มีการประชุมใหญ่เพื่อพิจารณาอนุมัติงบดุลและจัดสรรกำไรสุทธิประจำปี สำหรับจ่ายเป็นค่าบำรุงสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยในอัตราร้อยละหนึ่งของกำไรสุทธิ แต่ไม่เกินสามหมื่นบาท ตามกฎกระทรวงฉบับใหม่ตั้งแต่วันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ เป็นต้นไป

กรมส่งเสริมสหกรณ์ได้รับแจ้งปัญหาและข้อหารือจากสหกรณ์ต่าง ๆ ว่า กฎกระทรวงดังกล่าวควรจะบังคับใช้กับสหกรณ์ที่มีวันสิ้นปีทางบัญชีภายหลังกฎกระทรวงมีผลบังคับใช้ ไม่ควรบังคับใช้กับสหกรณ์ที่มีวันสิ้นปีทางบัญชีก่อนหน้าและได้ปิดบัญชีเสร็จสิ้นแล้ว แต่ยังไม่มีการจัดประชุมใหญ่เพื่อพิจารณาจัดสรรกำไรสุทธิประจำปี ดังนั้น จึงขอหารือว่ากฎกระทรวงที่ออกตามความมาตรา ๖๐ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ จะมีผลบังคับใช้กับสหกรณ์ที่ปิดบัญชีไปแล้วแต่ยังไม่ได้จัดประชุมใหญ่เพื่อพิจารณาจัดสรรกำไรสุทธิประจำปี หรือมีผลบังคับใช้กับสหกรณ์ที่มีวันสิ้นปีทางบัญชี ภายหลังกฎกระทรวงมีผลบังคับใช้แล้ว เนื่องจากกฎกระทรวงไม่ได้กำหนดไว้เป็นการชัดเจน

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๙) ได้พิจารณาข้อหารือของกรมส่งเสริมสหกรณ์ โดยมีผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (สำนักงานปลัดกระทรวง กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ และกรมส่งเสริมสหกรณ์) เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว มีความเห็นว่า กฎกระทรวงกำหนดอัตราค่าบำรุงสันนิบาตสหกรณ์

แห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ ออกโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๕^๑ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติ สหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ และมาตรา ๖๐^๒ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งแก้ไข เพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสหกรณ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๓ เพื่อกำหนดให้จัดสรรกำไรสุทธิประจำปี ของสหกรณ์ในอัตราร้อยละหนึ่งของกำไรสุทธิ แต่ไม่เกินสามหมื่นบาทเป็นค่าบำรุงสันนิบาตสหกรณ์ แห่งประเทศไทย และมาตรา ๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ กำหนดให้กฎกระทรวง ที่ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้ ดังนั้น กฎกระทรวงดังกล่าวจึงมีผลใช้บังคับ ตั้งแต่วันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ อันเป็นวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

สำหรับประเด็นตามข้อหาหรือว่า กฎกระทรวงกำหนดอัตราค่าบำรุงสันนิบาตสหกรณ์ แห่งประเทศไทยฯ ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ นั้น จะมีผลใช้บังคับกับสหกรณ์ ที่ปิดบัญชีไปแล้วแต่ยังไม่ได้จัดประชุมใหญ่เพื่อพิจารณาจัดสรรกำไรสุทธิประจำปี หรือมีผลใช้บังคับ กับสหกรณ์ที่มีวันสิ้นปีทางบัญชีภายหลังกฎกระทรวงมีผลใช้บังคับแล้ว นั้น เห็นว่า มาตรา ๖๐ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสหกรณ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๓ กำหนดให้จัดสรรกำไรสุทธิประจำปีของสหกรณ์เป็นทุนสำรองไม่น้อยกว่าร้อยละสิบ ของกำไรสุทธิ และเป็นค่าบำรุงสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยตามอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง แต่ต้องไม่เกินร้อยละห้าของกำไรสุทธิ และกรณีกำไรสุทธิประจำปีเหลือจากการจัดสรรเป็นทุนสำรอง และค่าบำรุงสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ที่ประชุมใหญ่อาจจัดสรรเงินกำไรดังกล่าวภายใต้ ข้อบังคับของสหกรณ์โดยจ่ายเป็นเงินปันผลตามหุ้นที่ชำระแล้ว จ่ายเป็นเงินเฉลี่ยคืนให้แก่สมาชิก จ่ายเป็นเงินโบนัสแก่กรรมการและเจ้าหน้าที่สหกรณ์ หรือจ่ายเป็นทุนสะสมไว้ได้ และมาตรา ๕๔^๓ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ฯ กำหนดให้คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์เรียกประชุมใหญ่สามัญ ปีละหนึ่งครั้งภายในหนึ่งร้อยห้าสิบวันนับแต่วันสิ้นปีทางบัญชีของสหกรณ์ ประกอบกับมาตรา ๖๖ วรรคสาม^๔ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ กำหนดให้ที่ประชุมใหญ่ของสหกรณ์อนุมัติงบดุล

^๑มาตรา ๕ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ กับออกกฎกระทรวงเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

^๒มาตรา ๖๐ การจัดสรรกำไรสุทธิประจำปีของสหกรณ์ ให้จัดสรรเป็นทุนสำรองไม่น้อยกว่าร้อยละสิบ ของกำไรสุทธิ และเป็นค่าบำรุงสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยตามอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวงแต่ต้องไม่เกิน ร้อยละห้าของกำไรสุทธิ

กำไรสุทธิประจำปีที่เหลือจากการจัดสรรเป็นทุนสำรองและค่าบำรุงสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ที่ประชุมใหญ่อาจจัดสรรได้ภายใต้ข้อบังคับ ดังต่อไปนี้

(๑) จ่ายเป็นเงินปันผลตามหุ้นที่ชำระแล้ว แต่ต้องไม่เกินอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวงสำหรับ สหกรณ์แต่ละประเภท

(๒) จ่ายเป็นเงินเฉลี่ยคืนให้แก่สมาชิกตามส่วนธุรกิจที่สมาชิกได้ทำไว้กับสหกรณ์ในระหว่างปี

(๓) จ่ายเป็นเงินโบนัสแก่กรรมการและเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ไม่เกินร้อยละสิบของกำไรสุทธิ

(๔) จ่ายเป็นทุนสะสมไว้ เพื่อดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดของสหกรณ์ตามที่กำหนดในข้อบังคับ

^๓มาตรา ๕๔ ให้คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์เรียกประชุมใหญ่สามัญปีละหนึ่งครั้งภายใน หนึ่งร้อยห้าสิบวันนับแต่วันสิ้นปีทางบัญชีของสหกรณ์นั้น

^๔มาตรา ๖๖ ให้สหกรณ์จัดทำงบดุลอย่างน้อยครั้งหนึ่งทุกรอบสิบสองเดือนอันจัดว่าเป็นรอบปี ทางบัญชีของสหกรณ์

ฯลฯ

ฯลฯ

งบดุลนั้นต้องทำให้แล้วเสร็จและให้ผู้สอบบัญชีตรวจสอบแล้วนำเสนอเพื่ออนุมัติในที่ประชุมใหญ่ ของสหกรณ์ภายในหนึ่งร้อยห้าสิบวันนับแต่วันสิ้นปีทางบัญชี

ภายในหนึ่งร้อยห้าสิบวันนับแต่วันสิ้นปีทางบัญชี กรณีดังกล่าวจะเห็นได้ว่า การอนุมัติงบดุลและการจัดสรรกำไรสุทธิประจำปีของสหกรณ์เป็นอำนาจของที่ประชุมใหญ่สหกรณ์ โดยวันที่มีการประชุมใหญ่สหกรณ์เพื่ออนุมัติงบดุลและพิจารณาจัดสรรกำไรสุทธิประจำปีจึงเป็นวันที่มีการจัดสรรกำไรสุทธิประจำปีของสหกรณ์เป็นค่าบำรุงสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยด้วยโดยผลทางกฎหมาย ดังนั้น แม้ว่าสหกรณ์ได้ปิดบัญชีไปแล้วแต่เมื่อยังไม่ได้จัดประชุมใหญ่เพื่อพิจารณาจัดสรรกำไรสุทธิประจำปีและดำเนินการต่าง ๆ ตามมาตรา ๖๐^๕ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสหกรณ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๓ ก่อนวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ ซึ่งเป็นวันที่กฎกระทรวงกำหนดอัตราค่าบำรุงสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย^๖ มีผลใช้บังคับ ย่อมอยู่ในบังคับของกฎกระทรวงกำหนดอัตราค่าบำรุงสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย^๖ และต้องจัดสรรกำไรสุทธิประจำปีของสหกรณ์ในอัตราร้อยละหนึ่งของกำไรสุทธิ แต่ไม่เกินสามหมื่นบาท เป็นค่าบำรุงสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย

(นายตีสทัต โทตระกิตย์)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ธันวาคม ๒๕๖๐

^๕โปรดดูเชิงอรรถที่ ๒, ข้างต้น

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เรื่อง การจัดสรรกำไรสุทธิประจำปีของสหกรณ์เป็นค่าบำรุงสันนิบาตสหกรณ์
แห่งประเทศไทยตามกฎหมายกระทรวงกำหนดอัตราค่าบำรุงสันนิบาตสหกรณ์
แห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๖๐

กรมส่งเสริมสหกรณ์ได้มีหนังสือ ที่ กษ ๑๑๑๕/๗๘๔๖ ลงวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๖๐ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า ด้วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้ออกกฎกระทรวงกำหนดอัตราค่าบำรุงสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ ลงวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๖๐ ตามความในมาตรา ๖๐ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม กำหนดให้ “ค่าบำรุงสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ให้จัดสรรจากกำไรสุทธิประจำปีของสหกรณ์ในอัตราร้อยละหนึ่งของกำไรสุทธิ แต่ไม่เกินสามหมื่นบาท” และได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๔ ตอนที่ ๑๕ ก หน้า ๘ วันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ โดยแก้ไขจากอัตราเดิม “อัตราร้อยละห้าของกำไรสุทธิ แต่ต้องไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท” และกรมส่งเสริมสหกรณ์ ได้มีหนังสือแจ้งให้หน่วยงานในสังกัดและสหกรณ์ทราบแนวทางการปฏิบัติในการจัดสรรกำไรสุทธิประจำปี ว่าเป็นค่าบำรุงสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยตามกฎหมายกระทรวงดังกล่าว โดยให้ถือวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นวันเริ่มต้นการมีผลใช้บังคับ คือ ตั้งแต่วันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ และจะต้องใช้บังคับกับสหกรณ์ที่จัดให้มีการประชุมใหญ่เพื่อพิจารณาอนุมัติงบดุลและจัดสรรกำไรสุทธิประจำปี สำหรับเป็นค่าบำรุงสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยในอัตราร้อยละหนึ่งของกำไรสุทธิ แต่ไม่เกินสามหมื่นบาท ตามกฎกระทรวงฉบับใหม่ตั้งแต่วันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ เป็นต้นไป

กรมส่งเสริมสหกรณ์ได้รับแจ้งปัญหาและข้อหารือจากสหกรณ์ต่าง ๆ ว่า กฎกระทรวงดังกล่าวควรจะต้องบังคับใช้กับสหกรณ์ที่มีวันสิ้นปีทางบัญชีภายหลังกฎกระทรวงมีผลบังคับใช้ ไม่ควรบังคับใช้กับสหกรณ์ที่มีวันสิ้นปีทางบัญชีก่อนหน้าและได้ปิดบัญชีเสร็จสิ้นแล้ว แต่ยังไม่มีการจัดประชุมใหญ่เพื่อพิจารณาจัดสรรกำไรสุทธิประจำปี ดังนั้น จึงขอหารือว่ากฎกระทรวงที่ออกตามความมาตรา ๖๐ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ จะมีผลบังคับใช้กับสหกรณ์ที่ปิดบัญชีไปแล้วแต่ยังไม่ได้จัดประชุมใหญ่เพื่อพิจารณาจัดสรรกำไรสุทธิประจำปี หรือมีผลใช้บังคับกับสหกรณ์ที่มีวันสิ้นปีทางบัญชี ภายหลังกฎกระทรวงมีผลบังคับใช้แล้ว เนื่องจากกฎกระทรวงไม่ได้กำหนดไว้เป็นการชัดเจน

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๙) ได้พิจารณาข้อหารือของกรมส่งเสริมสหกรณ์ โดยมีผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (สำนักงานปลัดกระทรวง กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ และกรมส่งเสริมสหกรณ์) เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว มีความเห็นว่า กฎกระทรวงกำหนดอัตราค่าบำรุงสันนิบาตสหกรณ์

แห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๖๐ ออกโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๕^๑ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติ สหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ และมาตรา ๖๐^๒ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งแก้ไข เพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสหกรณ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๓ เพื่อกำหนดให้จัดสรรกำไรสุทธิประจำปี ของสหกรณ์ในอัตราร้อยละหนึ่งของกำไรสุทธิ แต่ไม่เกินสามหมื่นบาทเป็นค่าบำรุงสันนิบาตสหกรณ์ แห่งประเทศไทย และมาตรา ๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ กำหนดให้กฎกระทรวง ที่ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้ ดังนั้น กฎกระทรวงดังกล่าวจึงมีผลใช้บังคับ ตั้งแต่วันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ อันเป็นวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

สำหรับประเด็นตามข้อหาหรือว่า กฎกระทรวงกำหนดอัตราค่าบำรุงสันนิบาตสหกรณ์ แห่งประเทศไทยฯ ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ นั้น จะมีผลใช้บังคับกับสหกรณ์ ที่ปิดบัญชีไปแล้วแต่ยังไม่ได้จัดประชุมใหญ่เพื่อพิจารณาจัดสรรกำไรสุทธิประจำปี หรือมีผลใช้บังคับ กับสหกรณ์ที่มีวันสิ้นปีทางบัญชีภายหลังจากกฎกระทรวงมีผลใช้บังคับแล้ว นั้น เห็นว่า มาตรา ๖๐ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสหกรณ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๓ กำหนดให้จัดสรรกำไรสุทธิประจำปีของสหกรณ์เป็นทุนสำรองไม่น้อยกว่าร้อยละสิบ ของกำไรสุทธิ และเป็นค่าบำรุงสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยตามอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง แต่ต้องไม่เกินร้อยละห้าของกำไรสุทธิ และกรณีที่กำไรสุทธิประจำปีเหลือจากการจัดสรรเป็นทุนสำรอง และค่าบำรุงสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ที่ประชุมใหญ่อาจจัดสรรเงินกำไรดังกล่าวภายใต้ ข้อบังคับของสหกรณ์โดยจ่ายเป็นเงินปันผลตามหุ้นที่ชำระแล้ว จ่ายเป็นเงินเฉลี่ยคืนให้แก่สมาชิก จ่ายเป็นเงินโบนัสแก่กรรมการและเจ้าหน้าที่สหกรณ์ หรือจ่ายเป็นทุนสะสมไว้ได้ และมาตรา ๕๔^๓ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ฯ กำหนดให้คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์เรียกประชุมใหญ่สามัญ ปีละหนึ่งครั้งภายในหนึ่งร้อยห้าสิบวันนับแต่วันสิ้นปีทางบัญชีของสหกรณ์ ประกอบกับมาตรา ๖๖ วรรคสาม^๔ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ กำหนดให้ที่ประชุมใหญ่ของสหกรณ์อนุมัติงบดุล

มาตรา ๕ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ กับออกกฎกระทรวงเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

มาตรา ๖๐ การจัดสรรกำไรสุทธิประจำปีของสหกรณ์ ให้จัดสรรเป็นทุนสำรองไม่น้อยกว่าร้อยละสิบ ของกำไรสุทธิ และเป็นค่าบำรุงสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยตามอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวงแต่ต้องไม่เกิน ร้อยละห้าของกำไรสุทธิ

กำไรสุทธิประจำปีที่เหลือจากการจัดสรรเป็นทุนสำรองและค่าบำรุงสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย ที่ประชุมใหญ่อาจจัดสรรได้ภายใต้ข้อบังคับ ดังต่อไปนี้

(๑) จ่ายเป็นเงินปันผลตามหุ้นที่ชำระแล้ว แต่ต้องไม่เกินอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวงสำหรับ สหกรณ์แต่ละประเภท

(๒) จ่ายเป็นเงินเฉลี่ยคืนให้แก่สมาชิกตามส่วนธุรกิจที่สมาชิกได้ทำไว้กับสหกรณ์ในระหว่างปี

(๓) จ่ายเป็นเงินโบนัสแก่กรรมการและเจ้าหน้าที่ของสหกรณ์ไม่เกินร้อยละสิบของกำไรสุทธิ

(๔) จ่ายเป็นทุนสะสมไว้ เพื่อดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดของสหกรณ์ตามที่กำหนดในข้อบังคับ

มาตรา ๕๔ ให้คณะกรรมการดำเนินการสหกรณ์เรียกประชุมใหญ่สามัญปีละหนึ่งครั้งภายใน หนึ่งร้อยห้าสิบวันนับแต่วันสิ้นปีทางบัญชีของสหกรณ์นั้น

มาตรา ๖๖ ให้สหกรณ์จัดทำงบดุลอย่างน้อยครั้งหนึ่งทุกรอบสิบสองเดือนอันจัดว่าเป็นรอบปี ทางบัญชีของสหกรณ์

ฯลฯ

ฯลฯ

งบดุลนั้นต้องทำให้แล้วเสร็จและให้ผู้สอบบัญชีตรวจสอบแล้วนำเสนอเพื่ออนุมัติในที่ประชุมใหญ่ ของสหกรณ์ภายในหนึ่งร้อยห้าสิบวันนับแต่วันสิ้นปีทางบัญชี

ภายในหนึ่งร้อยห้าสิบนับแต่วันสิ้นปีทางบัญชี กรณีดังกล่าวจะเห็นได้ว่า การอนุมัติงบดุลและการจัดสรรกำไรสุทธิประจำปีของสหกรณ์เป็นอำนาจของที่ประชุมใหญ่สหกรณ์ โดยวันที่มีการประชุมใหญ่สหกรณ์เพื่ออนุมัติงบดุลและพิจารณาจัดสรรกำไรสุทธิประจำปีจึงเป็นวันที่มีการจัดสรรกำไรสุทธิประจำปีของสหกรณ์เป็นค่าบำรุงสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทยด้วยโดยผลทางกฎหมาย ดังนั้น แม้ว่าสหกรณ์ได้ปิดบัญชีไปแล้วแต่เมื่อยังไม่ได้จัดประชุมใหญ่เพื่อพิจารณาจัดสรรกำไรสุทธิประจำปีและดำเนินการต่าง ๆ ตามมาตรา ๖๐^๕ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสหกรณ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๓ ก่อนวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ ซึ่งเป็นวันที่กฎกระทรวงกำหนดอัตราค่าบำรุงสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย^๖ มีผลใช้บังคับ ย่อมอยู่ในบังคับของกฎกระทรวงกำหนดอัตราค่าบำรุงสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย^๖ และต้องจัดสรรกำไรสุทธิประจำปีของสหกรณ์ในอัตราร้อยละหนึ่งของกำไรสุทธิ แต่ไม่เกินสามหมื่นบาท เป็นค่าบำรุงสันนิบาตสหกรณ์แห่งประเทศไทย

(นายตีสัท โทตระกิตย์)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ธันวาคม ๒๕๖๐

^๕โปรดดูเชิงอรรถที่ ๒, ข้างต้น